

KIS-743 – E sigur Gl. *faire du lèche-vitrine*

(LM da GE – 08 01 02)

Ezhomm 'm eus bet nevez zo eus kevatalioù brezhonek evit treiñ Gl. *faire du lèche-vitrine* (na glever ket kalz ken), *faire du shopping* (e Kebeg e vez lavaret *magasiner*). War an tomm e 'm c'hlas e 'm boa graet gant Br. *staliaoua* evit an eil. Distro d'ar gêr e 'm boa kavet Br. *bargediñ ouzh ar staliou* evit egile e-barzh GEAK a gavan pounner un tammig (ra 'm digarezo YBAN !). Ha ne ve ket tu d'ober gant ar verb *pestaliaoua* evit un ober ken dister ? Un tammig evel ma lavarar *bleuniaoua*. Nemet ha degouezhout a rafe gwell al lostger *-ata* : *staliata* ha *pestaliata* neuze ?

(GE da LM – 11 01 02)

Gl. *faire du lèche-vitrine*, *faire du shopping*, *magasiner*. Anezh geriennoù kendiñvel nodet eus ar gedvuhez, lodek e stuzegezh ul lec'h hag un amzer, kavadennoù yezher, ac'hoel ar c'herienn gentañ, kentoc'h eget kenderc'hadoù yezhour (an termen kanadian n'eo ket ur gavadenn, met ur plakadur diwar ar saozneg). Termenoù evel ar re-mañ a lak war wel un arvez eus buhez ar yezhoù : an tiñvañ a ra pe get an nevezc'her. An nevezc'her en devez daou zoare d'ober berzh : dre ma heuilh he furmidigezh reolennoù diferet mat ; degemeret e vez neuze gant ar yezherion dre abegoù a gempoell, apoliniat ; dre ma lak brall e nerzhoù don ha teñval, ma taol gwrizioù e dierouez an den en degemer neuze dre abegoù a gembliz, dioniziat ; ar c'herienn *lèche-vitrine*, da skouer, n'eo ket bet degemeret dre ma oa disoc'h un embreg eus ar poell met dre ma kennot plijadurioù al leat, o teren an ambredañ betek un domani ma n'eus troc'h ebet a-fet bliz etre ar genou hag an daoulagad. Pep nevezc'her a vez frouezh war un dro da embreg ar poell ha da embreg ar bliz, o nodiñ gwech dindan lusk ar poell, gwech dindan lusk ar bliz. Mar ampleg embreg ar poell un anaoudegezh yezhoniel eus ar yezh, e tremen embreg ar bliz gant un anaoud kreudel, orgedel, anezhi (André BRETON a lavare : "*faire l'amour avec les mots*"). Evit kavout *lèche-vitrine* ne oa ket ezhomm bezañ yezhour, "oriad" e ster BRETON (eleze barzh) ne lavaran ket. E Douarnenez, ar straed a ya d'ar boti zo ar *Rue Monte-au-Ciel* : gwriziennet mat en eroz edo Douarneneziz evit daeañ tanatoz ken

dichek. E kêrioù all e kaver anvadoù plat, heboell : *Rue de l'Hospice, Rue de la Retraite...*

Kement-se evit lavarout e vez degouezhioù ma tle embreg ar poell lezel ar rañjenn gant embreg ar bliz (hemañ o venel forzh penaos da nebeutañ evel un doubleür da embreg ar poell). Pa zeskriv Youenn DREZEN e dudenn Veig “o lipat gwerenn staliad traoù devot an dimezelled Fleiter” (SKVT.I, p. 125) e tanze ur gwered luadenn dre gorvoiñ ar plakadur ; hevelep tun lennegel avat ne oufemp degemer er yezh voutin hep tennañ al lu warnomp. Met perak ? a c'hallfed goulenn, perak ne c'hallfe ket disoc'h un embreg a r bliz tremen eus ur yezh d'unan all evel ma ra embreg ar poell ? Aters hemañ a lak da anadiñ un devoud : lodek eo ar yezh e donder bred an den, yezh un den a ro e furm d'e vred donañ, yezh ha kreud zo unanet ma n'eo ket unan. LACAN a dostae d'ar stadadenn-mañ pa lavare : “*l'homme est transi par le langage*” (dikoc'h e ve : *par*

sa langue), pe : “*l'inconscient est structuré comme un langage*” (dikoc'h : “*la structure de l'inconscient et la structure de la langue sont interdépendantes*”). An disoc'h eo e vez ken amjestr ebarzhiñ furmoù ur yezh en ur yezh all ha ma 'z eo imboudañ gwiadoù ur bev ouzh ur bev all. Setu perak ur gavadenn en ur yezh ne lavar netra alies goude plaket en ur yezh all — setu perak, heñvel gudenn, ez eo ken diaes lakaat ur barzhoneg da dremen eus ur yezh d'unan all.

Arabat e ve koulskoude ober eus donderioù ar bred pennaenn nemeti buhez ar yezh, e se diwelout bevennoù hiniennegezh ar yezhañ. Un devoud kevredadel eo ivez ar yezh hag eno emañ ar bennaenn all eus he buhez : mar roer da embreg ar bliz ur pouez re vras er yezhañ, e tenner da strishaat kelc'hiad ar yezherion ; ar surrealourion a voe ur chapel gant ur c'hevredig leiek hag o levezon a zeuas nebeutoc'h eus o “yezh” eget eus o gerioù stur, en o zouez reiñ lec'h da embreg ar bliz en-dro (kounaomp o lugan : “*Le subconscient vaincra !*”) ; ouzhpenn se, pa seller ouzh ar surrealourion c'hoazh hag ouzh ul lod mat eus barzhed c'hallek an 20^t kantved, e stader ez a gaonac'h ur yezhañ a chom kantet en embreg ar bliz hiniennel hep damant da ampar kevredigezhel ar yezh. Tostoc'h dimp, difennerion an teodyezhoù (soñjal a ran e 'z nagenner orientat eus warlene a zifenne e parlant saourus ouzh da “vrezhoneg divlaz”) ne intentont nemet embreger o bliz hag e tistaolont ar poell embreget gant “an dud desket¹”. Stignet emañ ar yezhañ etre daou vlein, etre an daou erganad kevenebus : ar yezh zo lec'h ar bliz unveziadel >> ar yezh zo lec'h ar poell hollveziadel. An

¹ Sl. KIS-712, La-14, pp. 133-134

nevezadurioù er yezh a c'haller intent evel diskoulm ar c'henniñv arstalek etre an daou vlein : tennañ a ra pep krouadenn he sabr eus ar bliz, he lun eus ar poell ha diglorañ nes pe nesoc'h d'an eil blein pe d'egile : *lèche-vitrine* zo nesoc'h da vlein ar bliz, *shopping* da vlein ar poell. Merkomp ivez an dra-mañ : tra ma c'haller embreger ar poell evel ma karer, kentizh ma tivizer, ne c'haller ket devredañ embreger ar bliz — evit hemañ e talv al lavared : “an avel a c'hwezh el lec'h ma kar”, frouezh ur *coup de foudre* e vez.

Kement-se ned eo ket ur respont da 'z klask “kevatalioù brezhonek evit treiñ « faire du lèche-vitrine »”. A dra sur eo arveradus *staliaoua* (evel kevatal da *shopping* kentoc'h), nes eo da vlein ar poell (= "klask, kavout stalioù"); evit *staliata* a ve diaesoc'h da intent ; kenkoulz ez ambredfed "ober staliadoù, gronnañ e-barzh ur stal pe stalioù". Anzav a ran ivez ez eo hir “*bargedih ouzh ar pestalioù*” ; arveret e korf ur pennad lennegel e terefe ar bomm-se ervat, met diaes e ve marteze gortoz ma 'z afe d'ul luniad stabil eus ar yezh voutin, d'ur c'hevneuziad e ster MARTINET², eleze ma wriziennfe a-vloc'h en dierouez evel m'en deus graet *lèche-vitrine*. Gortozomp boz, buz ha bliz an awen !

(LM da GE – 30 01 02)

Un tammig souezhet on bet gant ar respont a 'z poa graet din a-zivout *-ata*. *Staliata / pestaliata* a 'm boa meneget o kemer da batrom *bleuñvata*, *bleuniata* a gaver e-barzh VALL. BUTINER, anezho kevatalioù rik da *bleuniaoua*. Adkemeret e oa bet *bleuñvata* gant Roparz HEMON met dilezet en doa *bleuniata*.

Furchet 'm eus NDBF. pajenn ha pajenn d'ober ur renabl klok a-walc'h (ne lavaran ket n'eus ket chomet unanig bennak) eus ar verboù en *-ata* ; war-dro 70 'm eus diskoachet. Lezet a-gostez verboù a-seurt gant *marc'hata*, *spezata*, *toc'hata* a rummad all, ez eo splann sterioù al lostger :

1) (*-ad*) ar reiñ lies (*skouarnata*, *kontellata*, *lopata*, *peñsata*, *jodata*, *karnata*, *feskennata*, *stokata*, *stropata*, *meinata*, ...);

2) (daouadoù verboù all) an ober meur a wech (*troiata*, *baleata*, *furchata*, *gouennata*, *pouezata*, *pokata*, *preizhata*, *merata*, *ko(r)fata*, *tennata*, *strivata*, *gaoliata*, *steredennata*, *oberiata*, *trokata*, ...) + *sunata* (DBGA. "butiner");

3) (ger stroll) ar mont alies da, an daremprediñ (*bleuñvata*, ...)

² Sl. KIS-531, La-11, p. 156.

4) (daouadoù verboù all) ar grataat (*sternata, frammata, urzhiata ; kevrennata, reizhata ; kelennata, ...*) ;

5) (ger unan, *dorn, ...*) ar mont alies gant, ar pleustr gant (*dornata, palvata, meudata, teodata, begata, flac'hata, ...*) ;

6) (daouadoù verboù all) an ober padus (*prederiata, meizata, poellata ; diskouezata, embregata, kelc'hiata, kaelata, leviata* (1), *skoliata, ...*) ;

7) (ger unan) an ober gantañ, an embreger (*gwaregata, bazhata, gwalennata, kalkennata, klezeiata, loaiata, ...*) ;

8) (ger unan) al lakaat, ar c'hemer war, e-barzh, etre *gweleata, karrata ; barlennata, briata, ...*).

Chom a ra ganin *begonata* a ven techet da lakaat er rann 5) daoust ma n'eo ket heñvel-poch ouzh ar re all ; *leviata* (2) na welan ket fraezh pelec'h e glenkañ ; *treuziata*, deverad verbel eus *treuziad* "pennad amzer", na glot gant hini eus ar rannoù kent ; ha ... *distaliata*.

Verboù zo a c'hallfe bezañ lakaet war daou roll moarvat (da skouer *kontellata* a c'hell bezañ komprenet evel "reiñ meur a gontellad (roll 1), "kontellañ meur a wech" (roll 2) pe, perak ket, "embreger ur gontell" (roll 7).

Evit *distaliata* avat a c'houlaka ur *staliata* bennak na gaver roud ebet anezhañ er geriadurioù. Da 'm meno e ve gwell e zilezel (er ster roet dezhañ aze) hag ober gant an daouad *staliañ (an daol) / distaliañ*.

Ar ster a roes da 'm *staliata* a glotfe gant ar rann 8. E gwir ne gaver nemet ur skouer eus *-ata* "mont alies da" (rann 3) hag e ve gwell marteze ober un dibab all, alese *staliaoua / pestaliaoua*.

(GE da LM – 08 02 02)

Un orin kemplezh zo d'al lostger verb *-ata*. Kt. **sag-* "klask, kerc'hat" aet da Br. *-(h)a-* a gaver en dibenn. An elfenn gentañ zo ar c'hendegouezh eus lies lignez :

~ bez' ez eus ur rummad verboù savet diwar ul liester + *-(h)a-* : *pesketa* (Kb. *pysgota*, Kn. *pysgessa*), *merc'heta*, h.a., *bleuniaoua, louzaoua, kraoña* ; e disoc'h ar c'hejadur etre ar c'healioù "klask" ha "lies" ez eus deuet war verboù 'zo eus ar rummad-mañ un arvez arreadel (*iterativ*) : *merc'heta* "mont davit lies plac'h" # "mont davit plac'h alies" ; *bleuniaoua* "mont d'ar bleunioù (lies gwech)" — rikladur kentañ ;

~ eil rikladur : al lostger *-eta* zo bet diambredet an div elfenn orin anezhañ ha sammet warnañ an arvez arreadel kuit a zave d'al liester : *blazeta, siliaoueta* (ar

skouer-mañ roet gant KERVELLA, p. 865 er stummoù *silioùeta* — HEMON a ro *blaseta* oc'h astenn levezon ^(h)*a-* war an eil kensonenn diwezhañ ;

~ trede rikladur : kemeradur arreadel *-ed* + ^(h)*a-* zo bet astennet da *-ad* ha luniet ez eus bet verboù evel *bazhata* gant ar ster, n'eo ket "klask bazhad", met "reiñ lies taol bazh".

Alese, kemeradurioù niverus ar verboù lostgeriet dre *-ata* : liested, arread, mont davit, h.a. E *poellata* da skouer e verk *-ata* an arread ha dre se e kennot ar striv o tifourkañ war amparadur an treolioù.

Kement-se lavaret, va arbennadenn ouzh degemer *staliata* a-dal da *shopping* a denne d'an daou zoare d'e intent : pe evel deveret diwar *stal* ("mont davit stalioù"), pe evel an arreadel eus *staliañ*.